

Відділ культури і туризму
виконавчого комітету Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

„Співець життя народного”

До 150-річчя від дня народження
Володимира Самійленка

Бібліографічний показчик

Славутич 2014

Даний бібліографічний показчик підготовлений довідково-бібліографічним відділом Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутич.

Видання присвячене відзначенню у 2014 році 150-річчя від дня народження Володимира Самійленка – відомого українського поета-лірника, сатирика і фейлетоніста, драматурга і перекладача.

Показчик містить біографію, публікації про твори письменника, видання та статті про його життя і творчість, розробки уроків, позакласних заходів, сценаріїв, інтернет-ресурси про життя і творчість В. Самійленка.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі:

Панова Л. І., Соловйова Л. О.,
Янченко О. О.

Комп'ютерний
набір:

Соловйова Л. О.

Відповідальна
за випуск:

Портная Н. В.

*«Він українець, свідомий українець,
усею душею відданий своїй країні
та своєму народові...»*

І. Франко

Поет-лірик, сатирик, драматург, перекладач – В. Самійленко в усіх жанрах творчості виявив себе як митець з тонким чуттям слова, своїми темами, своєю неповторною манерою письма, зі своїм оригінальним підходом до традиційних тем.

Народився Володимир Іванович Самійленко 3 лютого 1864 р. в с. Великі Сорочинці на Полтавщині. Батько його був поміщик Іван Лисевич, а мати – колишня кріпачка Олександра Самійленко. Початкову освіту майбутній письменник здобув у дядка, потім у Миргородській початковій школі. У 1875 р. В. Самійленко вступив до Полтавської гімназії, яку закінчив у 1884 р. У ці роки обдарований, чутливий до художнього слова юнак багато читає, робить спроби перекладати й писати. Потім з 1885 р. вчиться на історико-філологічному факультеті Київського університету. У студентські роки серйозно займається літературною справою.

Особливе значення у творчій біографії поета мало спілкування з І. Франком. Їхнє особисте знайомство відбулося в 1886 р. під час приїзду І. Франка до Києва.

У цей час обставини суспільно-політичного життя були нелегкі. Українське слово було заборонене, реакційні настрої запанували в університеті. Страх перед репресіями уряду (першим заходом щодо студентів було виключення з університету без права продовжувати освіту – з «вовчим квитком») обрубав крила багатьом молодим людям.

Після закінчення навчання (1890) В. Самійленко працював у Києві, Чернігові, Катеринославі, терплячи постійні матеріальні нестатки. Врешті склав іспит на нотаря і відкрив нотаріальну контору в м. Добрянці на Чернігівщині, де й

працював до 1917 р. Після революції виїхав за кордон, до Галичини. В еміграції В. Самійленко прагне повернутися в Україну, і дістає на це дозвіл в 1924 р. Повернувшись до Києва, працював редактором. Та здоров'я поета було підірване роками поневірянь, матеріальною скрутою. 12 серпня 1925 р. його не стало. Похований В. Самійленко в Боярці під Києвом.

Поетична спадщина В. Самійленка містить ліричні й сатиричні вірші, переклади творів з російської та іншої зарубіжної класики.

Високі почуття любові до батьківщини – розкішного, багатого краю, що перебуває в неволі й злиднях, звучать у віршах циклу «Україні», «Веселка».

У ряді віршів В. Самійленко торкається традиційної теми ролі митця, мистецтва в суспільному житті («Пісня», «Елегії», «Орел», «Не вмере поезія»), закликає поета не замикатися в особистих стражданнях, а служити людині й людству. Розкриваючи своє кредо поета, В. Самійленко звертається до прикладу великого Кобзаря, це поезії: «На роковини смерті Шевченка», «26 лютого», цикл «Вінок Тарасові Шевченку, 26 лютого» та ін. Роль Т. Шевченка у розвитку української мови поет натхненно розкрив у прекрасній поезії «Українська мова (Пам'яті Т. Г. Шевченка)», що стала широко відомим хрестоматійним твором.

Яскраву сторінку поетичної творчості В. Самійленка становить його пейзажна та інтимна лірика (цикл «Весна», «Сонети», «Її в дорогу виряджали» та ін.). «Вечірня пісня» поета, покладена на музику К. Стеценком, стала улюбленою народною піснею. Значне місце у творчості митця посідає його філософська лірика, де звучать роздуми про сенс людського буття, про вічність, плин матерії в часі й просторі, про єдність матеріального і духовного начал.

В. Самійленко був блискучим майстром сатири й гумору. Кращі його сатиричні твори «Ельдорадо» (1886), «Як то весело жить на Вкраїні» (1886), «На печі» (1898), «Мудрий кравець» (1905), «Невдячний кінь» (1906). Поезії «Дума-цяця»,

«Міністерська пісня», «Новий лад» стали яскравими зразками нещадної сатири. Афористичність мови, стислість і точність вислову, куплетна форма окремих поезій надають сатиричним творам виняткової виразності й привабливості.

З успіхом виступав В. Самійленко і в жанрі драми, написавши кілька комедій, драматизованих гуморесок: «Драма без горілки» (1895), «Дядькова хвороба» (1896), «У Гайхан-бея» (1897), а також визначну драматичну поему «Чураївна» (1894).

Чимало зробив В. Самійленко і як перекладач на українську мову російської та іншої зарубіжної класики – творів О. Пушкіна і В. Жуковського, І. Нікітіна і М. Гоголя, Гомера, П. Бомарше, Ж.-Б. Мольєра, Дж. Байрона, П. Беранже й ін.

Не вельми значний за обсягом, доробок письменника надзвичайно різносторонній у жанровому відношенні, а його високий художній рівень забезпечений, крім оригінального вродженого таланту, ґрунтовною літературною освітою і обізнаністю в царині світової літератури і наполегливою роботою над поетичною формою: «Вірш єсть тиран», – казав письменник. Він досягнув високої досконалості в ліричній творчості, в гумористиці й сатирі, драматургії, прозі. Він започаткував школу українського поетичного перекладу, оперту на новий рівень мовної і культурної самосвідомості народу, досягнутий на межі двох століть.

Твори В. Самійленка

Самійленко В. Байки // Українська байка / Упоряд. та передм. Б. Деркача, В. Косяченка. – К.: Дніпро, 1983. – С. 289-293.

Самійленко В. Поезії // Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літературної критики ХХ ст. – В 4-х кн. – Кн. 1. – К.: Аконті, 2001. – С. 710–712.

Самійленко В. Поезії // Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літературної критики ХХ ст. – В 4-х кн. – Кн. 4. – К.: Аконті, 2001. – С. 545, 575–585.

Самійленко В. Поезії // Шедеври української любовної лірики: Літературно-художнє видання. – Харків: Фоліо, 2006. – С. 128–133. – (Література).

Самійленко В. Поезії // Шляхи сподівань: Українська література кінця ХVІІІ початку ХХ ст.: Навч. посіб. / Упорядкув. і передм. Шкляра В. І. – К.: Грамота, 2003. – С. 486–496.

Самійленко В. Поетичні твори. Прозові твори. Драматичні твори. Переспіви та переклади. Статті та спогади. – К.: Наукова думка, 1990. – 608 с.

Самійленко В. Твори // Дзвінок з минулого: Вірші, оповідання, казки, байки, загадки, приповідки: Для мол. та серед. шк. віку / Упоряд., заг. ред, післямов. та приміт. В. І. Лучука; Передм. Я. П. Гояна. – К.: Веселка, 1991. – С. 46,48,112.

Самійленко В. Україні: Вірш // Український декламатор: Збірка віршів для укр. молоді / Упоряд. Н. і О. Зінкевичі; Передм. Р. Семківа. – К.: Смолоскип, 2006. – С. 27.

Самійленко В. Україні: Лірика, гумор і сатира, драма / Упоряд., вступ. ст. В. П. Іванисенка. – К.: Укр. письменник, 1991. – 224 с.

Про життя і творчість

Про відзначення 150-річчя з дня народження Володимира Самійленка: Постанова Верховної Ради України від 19 листопада 2013 р. № 702-VII // *Голос України*. – 2013. – 7 грудня. – С. 10 // *Урядовий кур'єр*. – 2013. – 12 грудня. – С. –13.

Демченко Т. З епістолярної спадщини Володимира Самійленка: Віршоване послання до Олександра Кониського // *Сіверянський літопис*. – 2011. – № 5. – С. 81–88.

Кодлюк Я. П., Одинцова Г. С. Володимир Самійленко // Кодлюк Я. П., Одинцова Г. С. Сто двадцять розповідей про письменників: Довідник для вчителя початкових класів. – К.: Наш час, 2006. – С. 122–124.

Кокодзей Р. Шлях крізь серця і століття: Володимир Самійленко – у світлі нових фактів // *Літературна Україна*. – 2004. – 25 березня. – С. 4.

Самійленко Володимир // *Енциклопедія українознавства*. – Т. 7. – Львів, 1998. – С. 2697.

Самійленко Володимир // *Історія української літератури кінця XIX початку XX ст.: Підручник / За ред. Н. Й. Жук, В. М. Лесина*. – К.: Вища шк., 1989. – С. 126–135.

Самійленко Володимир // *Новий довідник: Укр. мова та література*. К.: ТОВ «Казка», 2005. – С. 647.

Самійленко Володимир // *Нові імена в програмі з української літератури: Посібник для вчителя / Упоряд. В. Я. Неділько*. – К.: Освіта, 1993. – С. 78–89.

Самійленко Володимир // *Письменники Радянської України. 1917–1987: Біобібліографічний довідник / Сост. В. К. Коваль, В. П. Павловська*. – К.: Рад.письменник, 1988. – С. 526.

Самійленко Володимир // *Провідники духовності в Україні: Довідник / За ред. І. Ф. Кураса*. – К.: Вища шк., 2003. – С. 300–302.

Самійленко Володимир // *Усі українські поети / Упоряд. Ю. І. Хізова, В. В. Щоголева*. – Харків: Торсінг плюс, 2008. – С. 253-260.

Тетеріна О. Художній переклад у становленні Володимира Самійленка як новатора національного літературного процесу // *Дивослово*. – 2011. – № 11. – С. 53–56.

Хропко П. Художній світ поезії Володимира Самійленка // *Дивослово*. – 1996. – № 4. – С. 34–38.

Чорнопиский М. Московський імперіалізм у гротеску Володимира Самійленка // *Дивослово*. – 2004. – № 11. – С. 68–72.

Інтернет-ресурси

[http://uk.wikipedia.org/wiki/Самійленко Володимир Іванович](http://uk.wikipedia.org/wiki/Самійленко_Володимир_Іванович) – Вікіпедія.

<http://www.poetryclub.com.ua/metr.php?id=113&type=biogr> – Самійленко Володимир: Творчість, біографія, критика.

http://onlyart.org.ua/?page_id=35283 – Біографія В. Самійленка.

<http://www.ukrlit.vn.ua/biography/samiylenko.html> –

Біографія В. Самійленка, автобіографічні нотатки і спогади.

<http://www.ukrlit.vn.ua/author/samiylenko.html> – В. Самійленко: біографія, твори, статті.

<http://www.ukrlit.vn.ua/article1/1660.html> – «Я ж вас усіх розумію наскрізь»: Стаття Г. Семенюк про В. Самійленка.

<http://www.ukrlit.vn.ua/article1/1661.html> – «Проба

характеристики»: Стаття І. Франка.

<http://ukrlitera.ru/index.php/literatura/238-2012-09-25-07-44-51/2386-volodymyr-samiilenko-biografia> – Життєвий шлях

Володимира Івановича Самійленка.

<http://dhost.info/newbabilon/poetry/vsamiylenko.html> – Твори
В. Самійленка.

<http://www.lib.if.ua/posts/1390994959.html> – «Володимир
Самійленко: до вічних істин через сучасне буття»: Книжково-
ілюстративна виставка-портрет.

http://uk.wikiquote.org/wiki/Самійленко_Володимир_Іванович –
Вікіцитати.

Зміст

Біографія В. Самійленка.....	3
Твори В. Самійленка.....	6
Про життя і творчість.....	7
Інтернет-ресурси.....	8

